

Công tác tổ chức nhà nước ở thành phố Cảng - 50 năm nhìn lại

■ T.S HOÀNG KIM THẮNG (*)

Ngày 13/5/1955, là ngày giải phóng thành phố Hải Phòng. Sau ngày giải phóng, tổ chức bộ máy chính quyền của Thành phố khi đó là Ủy ban quân chính gồm 7 uỷ viên do đồng chí Đỗ Mười làm Chủ tịch. Dưới Ủy ban quân chính là Ủy ban hành chính, cơ quan điều hành hành chính nhà nước. Ủy ban hành chính có 5 khối cơ quan chuyên môn: Ban kinh tế tài chính gồm 6 sở, Ban xí nghiệp - công ích gồm 3 sở và tương đương, Ban nội chính gồm 2 sở và tương đương, Ban văn xã gồm 3 sở và Văn phòng gồm 7 phòng và bộ phận, trong đó có Phòng Tổ chức cán bộ, tiền thân của Sở Nội vụ ngày nay. Qua 50 năm xây dựng, hiện nay tổ chức bộ máy chính quyền của Thành phố gồm có: Hội đồng nhân dân (HĐND) gồm 65 đại biểu, là cơ quan quyền lực nhà nước ở địa phương. Ủy ban nhân dân (UBND) Thành phố gồm 11 thành viên là cơ quan chấp hành của HĐND, cơ quan hành chính nhà nước ở địa phương. UBND Thành phố có 23 sở và tương đương là cơ quan chuyên môn, tham mưu giúp UBND Thành phố quản lý nhà nước ở địa phương. Thành phố Hải Phòng có 14 quận, huyện, thị xã (trong đó có 5 quận và 1 thị xã) với 218 phường, xã, thị trấn. Trưởng thành qua các giai đoạn lịch sử, hệ thống tổ chức chính quyền cách mạng đã chỉ đạo, quản lý các hoạt động của địa phương, đóng góp tích cực vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Thành phố Cảng "trung dũng - quyết thắng", đạt được những kết quả nổi bật trên các lĩnh vực công tác tổ chức nhà nước chủ yếu sau đây:

Về công tác xây dựng, kiện toàn tổ chức, tinh giản biên chế:

Sau khi giải phóng Thành phố, công tác

tổ chức bộ máy đã được chỉ đạo đi trước một bước. Ủy ban hành chính Thành phố đã chỉ đạo kiện toàn và phát triển các tổ chức phục vụ việc khôi phục và phát triển các ngành kinh tế - xã hội như: xây dựng, công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, giao thông vận tải, y tế, văn hoá, giáo dục, thể dục, thể thao... Tiếp theo là những năm chống chiến tranh phá hoại, Thành phố đã chỉ đạo chuyển hướng tổ chức của các ngành, các huyện, khu phố, thị xã cho phù hợp với thời chiến, vừa sơ tán đảm bảo công tác, sản xuất, vừa phục vụ chiến đấu thắng lợi. Một trong những kết quả nổi bật là củng cố kiện toàn ngành giao thông vận tải, để đảm bảo bất kỳ tình huống nào cũng giữ vững giao thông thông suốt; củng cố kiện toàn cấp huyện để thực sự là hậu phương vững chắc, vừa sản xuất vừa chiến đấu, chi viện sức người sức của cho tiền tuyến. Sau khi chiến thắng cuộc chiến tranh phá hoại; Thành phố đã chỉ đạo tiến hành khảo sát để sắp xếp lại tổ chức các ngành: công nghiệp, giao thông vận tải, xây dựng cơ bản... tập trung số một là khảo sát và sắp xếp lại ngành xây dựng cơ bản, đáp ứng yêu cầu xây dựng của Thành phố, đã thành lập 17 ban kiến thiết cơ bản cho các công trình xây dựng mới.

Sau ngày đất nước thống nhất, công tác tổ chức có nhiều việc đột xuất, phức tạp, yêu cầu khẩn trương; Thành phố đã chỉ đạo Ban Tổ chức chính quyền nghiên cứu sắp xếp lại tổ chức bộ máy quản lý và sản xuất: chia tách, giải thể và thành lập mới nhiều xí nghiệp, giúp tổ chức hợp lý sản xuất, hoạt động cho 31 đơn vị kinh tế và sự nghiệp; xây dựng mô hình thống nhất quản lý của ngành y tế. Năm 1978-1979, tiến hành xây dựng điều lệ tổ chức và hoạt động của các sở, ban, ngành; xây dựng nội qui làm

(*) Giám đốc Sở Nội vụ thành phố Hải Phòng

việc của các phòng thuộc sở và chức trách cá nhân. Thực hiện nghị quyết của Trung ương về phát triển nông nghiệp, xây dựng cấp huyện thành một cấp kế hoạch, có ngân sách, có cơ cấu kinh tế nông-công-ngư nghiệp, là địa bàn để tổ chức lại sản xuất, Thành phố đã chỉ đạo tập trung nghiên cứu, triển khai từng bước đi từ củng cố xây dựng huyện điểm An Thủy, tiến hành phân cấp từng lĩnh vực, thành lập ban chuyên môn về xây dựng cấp huyện, sơ kết rút kinh nghiệm và mở rộng ra các huyện khác. Đặc biệt là xây dựng, củng cố huyện đảo Cát Hải vững về mọi mặt, đủ sức là huyện tiên tiêu của Thành phố; thành lập một số đơn vị sản xuất, kinh doanh của huyện, nhanh chóng giải quyết khó khăn về nghề cá. Từ năm 1986, là thời kỳ đổi mới, có nhiều cơ chế, chính sách thay đổi, nhất là sau khi có Nghị quyết số 34 của Bộ Chính trị về sắp xếp lại bộ máy các cơ quan nhà nước. Từ năm 1987 đến hết năm 1990, đã sắp xếp lại bộ máy các cơ quan nhà nước. Từ năm 1987 đến hết năm 1990, đã sắp xếp giảm được 13 sở và tương đương; giảm 4 đơn vị sự nghiệp trực thuộc Thành phố; 124 phòng ban trực thuộc sở và UBND quận, huyện, thị xã; giảm hơn 1.200 biên chế hành chính, sự nghiệp. Thực hiện Nghị quyết Trung ương 7 (khoá VIII), năm 2000, một lần nữa Thành phố lại tập trung chỉ đạo Ban Tổ chức chính quyền (nay là Sở Nội vụ) cùng các cơ quan xây dựng đề án "Rà soát chức năng nhiệm vụ, sắp xếp lại tổ chức bộ máy và tinh giản biên chế hành chính, sự nghiệp" để trình Chính phủ, sau đó đã tích cực triển khai. Sau 2 đợt sắp xếp, ở cấp Thành phố từ 37 sở và tương đương đã giảm xuống còn 23 sở và tương đương (trong đó có 5 sở thành lập mới); ở cấp quận, huyện, thị xã giảm từ 22-23 phòng xuống còn 12-13 phòng (trong đó có 2-3 phòng thành lập mới); biên chế hành chính nhà nước giảm được 25%. Đồng thời, Thành phố là một trong những địa phương đi đầu trong nghiên cứu, chỉ đạo, tổ chức thực hiện tách chức năng quản lý nhà nước với chức năng quản lý sản xuất, kinh doanh; tạo quyền chủ động cho doanh nghiệp nhà nước; sắp xếp lại và đổi mới, cổ phần hoá doanh nghiệp nhà nước.

(*) Giám đốc Sở Xây dựng thành phố Hải Phòng

Về công tác xây dựng chính quyền: 50 năm qua cả nước có 32 kỳ bầu cử, trong đó có nhiều kỳ bầu cử 2 hoặc 4 cấp: bầu đại biểu Quốc hội và đại biểu HĐND. Mỗi kỳ bầu cử, Thành phố đều tập trung chỉ đạo cơ quan tổ chức chính quyền cùng các cơ quan liên quan và chính quyền cấp huyện, xã phối hợp làm tốt nhiều công việc, từ việc chuẩn bị phương tiện, cơ sở vật chất phục vụ bầu cử, đến công tác tuyên truyền, lựa chọn giới thiệu ứng cử viên, tổ chức ngày hội bầu cử, tổng kết và công bố kết quả... bảo đảm quyền dân chủ, đúng pháp luật. Có 3 cuộc bầu cử theo luật mới năm 1987, năm 1989 và năm 2004, đã có những đóng góp mang tính cải tiến, sáng tạo; được các đoàn kiểm tra của Trung ương công nhận là sáng tạo. Kỳ bầu cử đại biểu Quốc hội năm 2002, bầu cử đại biểu HĐND 3 cấp năm 2004, Thành phố đã có những cố gắng lớn đưa đến các kết quả quan trọng: tỷ lệ cử tri tham gia bỏ phiếu, tỷ lệ phiếu hợp lệ cao nhất từ trước đến nay; các cán bộ lãnh đạo chủ chốt của Trung ương và Thành phố ứng cử, đều trúng cử với số phiếu rất cao.

Qua mỗi kỳ bầu cử, chính quyền các cấp được kiện toàn thêm một bước, nhất là chính quyền cơ sở đã thường xuyên được quan tâm củng cố. Từ ngày thực hiện công cuộc kiện toàn chính quyền cấp xã do Trung ương phát động, Thành phố đã chỉ đạo 4 kỳ tổng kết toàn ngành, ngoài việc động viên khen thưởng, đã rút ra được nhiều kinh nghiệm quý báu và đề ra được nhiều nội dung công tác thiết thực.

Củng cố và kiện toàn chính quyền các phường ở nội thành cũng là một nhiệm vụ được Thành phố rất quan tâm. Thực hiện Quyết định số 277/CP, Thành phố đã sắp xếp, củng cố từ 85 tiểu khu thành 32 tiểu khu, sau đó thêm một và đổi tên thành 33 phường; đã điều động 173 cán bộ nhà nước tăng cường cho cấp phường.

Trong thời kỳ đổi mới (từ 1986), Thành phố là một trong những địa phương đi đầu tiến hành sắp xếp lại tổ chức bộ máy và cán bộ xã, phường, thị trấn theo hướng tinh gọn; mỗi địa phương đã giảm được từ 1/3 đến gần

lên độ triển khai của các dự án. Trong quá trình

một nửa số cán bộ so với định biên cũ, tổng cộng toàn Thành phố giảm khoảng 1.800 cán bộ; đưa mức phụ cấp của cán bộ xã, phường, thị trấn tăng trên 2 lần so với trước, góp phần quan trọng vào việc ổn định tình hình đội ngũ cán bộ xã, phường, thị trấn. Đã làm thí điểm chế độ bầu trưởng thôn ở xã, bầu trưởng khu dân cư ở phường, thị trấn, đem lại một số kết quả rõ rệt. Từ năm 1990, đã quan tâm đến công tác đào tạo đội ngũ cán bộ chính quyền cơ sở, hàng năm mở nhiều lớp đào tạo, bồi dưỡng cho đối tượng này.

Thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở, Thành phố đã tích cực triển khai và có một số sáng tạo, được Ban Tổ chức Cán bộ Chính phủ (nay là Bộ Nội vụ) đánh giá xếp vào loại khá với các kết quả về xây dựng mô hình "cộng đồng tự quản", thực hiện "dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra", xây dựng "làng văn hoá", "khu dân cư văn hoá"... Hiện đang tích cực triển khai kế hoạch thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khoá IX) về "Đổi mới và nâng cao chất lượng hệ thống chính trị cơ sở xã, phường, thị trấn".

Thành phố đã nhiều năm quan tâm làm tốt công tác địa giới hành chính. Năm 1988 đã đề xuất và tổ chức thực hiện làm thí điểm, đi trước việc xác định và lập bản đồ địa giới hành chính, nhờ đó đã sớm xác định được địa giới của xã, phường, thị trấn, huyện, quận, thị xã và giải quyết được 105/115 trường hợp vướng mắc về địa giới, góp phần quan trọng vào việc quản lý kinh tế - xã hội của địa phương và triển khai thực hiện nhanh gọn Chỉ thị số 364 của Thủ tướng Chính phủ. Đã đề xuất thành lập huyện đảo Bạch Long Vĩ năm 1992, nâng cấp thị xã Kiến An thành quận Kiến An năm 1994, thành lập quận Hải An năm 2003. Hiện đã triển khai xong giai đoạn 1 của Đề án thành lập hệ thống bản đồ hành chính các cấp thành phố Hải Phòng.

Về công tác quản lý đội ngũ cán bộ, công chức: những năm 1975-1980, yêu cầu về công tác cán bộ rất lớn và cấp bách, nhiều đợt công tác đột xuất đòi hỏi huy động số lượng lớn cán bộ nối tiếp nhau. Trong 2 năm

1979-1980, đã điều động, sắp xếp 1.274 cán bộ tăng cường cho xây dựng cấp huyện. Điều động gần 600 cán bộ về tăng cường cho các hợp tác xã nông nghiệp. Thu xếp việc làm cho 1.124 anh chị em là thương binh và quân nhân chuyển ngành. Điều động 1.686 cán bộ chi viện cho các tỉnh phía Nam, sau khi miền Nam được hoàn toàn giải phóng. Đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ đất nước, đã điều động 70 cán bộ lãnh đạo và hàng trăm cán bộ khác cho huyện đảo Cát Hải...

Để đưa công tác quản lý cán bộ vào nền nếp và đổi mới trong từng thời kỳ, Thành phố đã chỉ đạo Ban Tổ chức chính quyền và các cơ quan liên quan nghiên cứu đề xuất nhiều quyết định phân cấp công tác quản lý cán bộ; nghị quyết về công tác quản lý, sử dụng, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật (năm 1980); các chế độ chính sách như: chế độ cán bộ đi tăng cường cơ sở; chế độ cán bộ của ngành y tế, giáo dục; chế độ tăng cường cho huyện đảo Cát Hải, Bạch Long Vĩ; chế độ cho cán bộ đi học... Đặc biệt, thành phố Hải Phòng đã đi đầu, làm thí điểm quy chế thi tuyển giám đốc doanh nghiệp nhà nước (năm 1986-1990), quy chế bổ nhiệm cán bộ, công chức lãnh đạo có thời hạn (năm 1998-1999).

Về công tác cải cách hành chính: ngoài lĩnh vực cải cách tổ chức bộ máy, xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức đã nêu ở trên, Thành phố đã tập trung chỉ đạo cải cách thủ tục hành chính. Với những kết quả bước đầu, Thành phố đã được Bộ Nội vụ, các Bộ liên quan và nhà tài trợ phê duyệt 1 dự án hỗ trợ cải cách hành chính thí điểm (VIE/98/003). Sau hơn 3 năm triển khai, dự án đã được hội nghị 3 bên đánh giá là thành công với 5 mục tiêu và 15 kết quả đạt được. Nổi bật là: đã xây dựng được Chiến lược phát triển đô thị (CDS) và góp phần cơ bản xây dựng Đề án phát triển và quản lý đô thị đến năm 2010 đã được Thành uỷ thông qua và đang triển khai. Bốn hệ thống (mạng) thông tin quản lý đã được xây dựng và hoạt động góp phần thực hiện Chương trình "Chính phủ điện tử" và cải cách

của các sở, ban, ngành... (Xem tiếp trang 15)

cấp giấy chứng nhận quyền sở hữu nhà ở, quyền sử dụng đất ở, công tác bán nhà công tăng gấp nhiều lần so với năm trước; tiến độ sắp xếp, đổi mới doanh nghiệp được đẩy mạnh. Công tác thiết kế quy hoạch được đẩy mạnh, đến năm 2004 đã thực hiện phủ kín quy hoạch chi tiết cho các quận, thị xã và thị trấn các huyện trong toàn Thành phố; chất lượng đồ án quy hoạch được nâng lên đáng kể, hầu hết các đồ án được duyệt trong năm đều có điều lệ và phương án kiến trúc theo quy định; công tác bồi dưỡng nghiệp vụ và phổ biến chính sách cho cán bộ quản lý chuyên môn ở địa phương được đặc biệt quan tâm, đã tổ chức nhiều lớp bồi dưỡng kiến thức quản lý xây dựng, quản lý đô thị và an toàn phòng chống cháy nổ cho hàng trăm cán bộ cơ sở.

- Việc gắn kết giữa các bộ phận quản lý nhà nước trong Sở, giữa quản lý nhà nước với các doanh nghiệp và với các ngành, địa phương trong quá trình hướng dẫn, kiểm tra thực hiện nhiệm vụ Thành phố giao ngày một chặt chẽ hơn.

- Tình hình thực hiện phân cấp cấp giấy chứng nhận quyền sở hữu nhà ở và quyền sử dụng đất ở đô thị theo Nghị định số 60/CP và lập hồ sơ bán nhà thuộc sở hữu nhà nước theo Nghị định số 61/CP, cấp phép xây dựng bước đầu có hiệu quả rõ rệt.

- Các doanh nghiệp trong Ngành được củng cố thường xuyên về công tác cán bộ, bổ sung hoàn thiện các cơ chế quản lý, đầu tư đổi mới công nghệ, trang thiết bị và công nghệ quản lý, đa dạng ngành nghề kinh doanh. Vì vậy, năng lực hoạt động của các doanh nghiệp được nâng lên rõ rệt: sản lượng, quy mô tăng đáng kể. Từ năm 2000 sản lượng các doanh nghiệp chỉ đạt từ vài tỷ đến dưới 20 tỷ đồng, đến nay hầu hết các doanh nghiệp có sản lượng trên 20 tỷ, một vài doanh nghiệp có sản lượng trên 100 tỷ đồng. Các doanh nghiệp đã đủ sức tham gia thực hiện các công trình có kỹ thuật cao và có quy mô lớn hàng vài chục tỷ đồng, làm chủ đầu tư nhiều dự án phát triển đô thị lớn và là đối tác liên doanh nhiều dự án quan trọng của Thành phố. ■

Tư tưởng Hồ Chí Minh...

(Tiếp theo trang 3)

"phòng và chống", xét về lâu dài, Người cho rằng "phòng bệnh" vẫn là hơn cả. Đã 36 năm trôi qua kể từ khi Chủ tịch Hồ Chí Minh qua đời, nhưng những tư tưởng chống tham ô của Người vẫn còn có ý nghĩa thực tiễn lớn lao trong cuộc đấu tranh chống tham nhũng ở nước ta hiện nay. ■

Chú thích:

- (1) Hồ Chí Minh, Toàn tập, Tập 6, NXB CTQG, Hà Nội 2000, Tr.488
- (2) Sđd, Tập 6, Tr.490
- (3) Sđd, Tr.490
- (4) Sđd, Tập 6, Tr.490
- (5) Sđd, Tập 9, Tr.284

Công tác tổ chức nhà nước...

(Tiếp theo trang 10)

thủ tục hành chính ở Thành phố. Tạo ra một số cải cách đáng kể trong quản lý ngân sách, lập quy hoạch không gian cấp quận, quản lý môi trường và xã hội hoá dịch vụ công... Gần đây, Thành phố đang tích cực triển khai cơ chế "một cửa", đến cuối tháng 4 năm 2005 đã có 10 sở, cơ quan; 14/14 quận, huyện, thị xã; 150/218 xã, phường, thị trấn triển khai cơ chế "một cửa". Bên cạnh đơn đốc mở rộng diện triển khai cơ chế "một cửa", Thành phố đang chỉ đạo tập trung nâng cao chất lượng, đi vào chiều sâu công việc này.

Được sự quan tâm lãnh đạo thường xuyên của Trung ương Đảng và Chính phủ, sự quan tâm, giúp đỡ có hiệu quả của các bộ, ban, ngành trung ương, sự hợp tác của các tỉnh, thành phố bạn, thành phố Hải Phòng nhất định xây dựng, củng cố tổ chức chính quyền ngày càng vững mạnh đáp ứng yêu cầu của tình hình nhiệm vụ mới: xây dựng Hải Phòng trở thành thành phố Cảng hiện đại văn minh; hoàn thành nhiệm vụ công nghiệp hoá, hiện đại hoá Thành phố trước năm 2020 như Nghị quyết số 32 của Bộ Chính trị đã xác định. ■